



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione**

**Eusebius <Caesariensis>**

**[Augsburg], 1522**

**VD16 E 4299**

De rationali Iudæorum philosophia. Cap. iij.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-34477**

uetustissimorum uitas Hebraeorum conscripsit, civilem atque actiuum uiuendi modum narratione historica docuit. Quam quidem doctrinam ab uniuersalioribus ita instituit, ut deum causam auctoremque omnium, quasi fundamentum iniecerit, & mundi atque hominis ortum praeculis posuerit. Deinde ab uniuersalioribus ad particularia descendens, priscoque uirorum uita ad imitationem uirtutis ac pietatis eorum lectorem hortatur. Praeterea cum legum etiam auctor summa cum pietate fuerit, certe patet quod magnum studium ad corrigendum hominum mores habuerit. Longum esset si prophetarum quoque, qui post Moysen fuerunt, uel exhortationes ad uirtutem, uel dehortationes a uitijs recensere uellemus. Quid autem si sapientissimi Salomonis Ethicam uellem modo doctrinam traducere? Nam inter alia librum quoque adidit, quem parabolarum seu prouerbiorum propter sententiarum breuitatem appellauit. Sed moralem quidem disciplinam, uel antequam prima elementa literarum graeci cognoscerent, sic absolute perfecteque re potius quam uerbis iudaei retinebant.

De rationali iudaorum philosophia. CAPVT. III.

**R**ationale uero partem non ut Graeci cauillationibus & ficta oratione discebant, sed ipsius ueritatis recte perceptione, quam quidem ueritatem diuinitus illuminati adinuenunt. Hac rationali doctrina ab ineunte aetate sacrarum rerum & utilissimarum narratione historiarum, cantuum odorumque inertia, compositione enigmatum quoque & speculationis allegoricae diserta elegantique oratione suos erudiebant. Erant enim legum sacrarum ac enigmatum apud eos expositores, quos secundarios solebant nuncupare. Unde sapiens quoque Salomon in parabolarum initio, quasi causam libri hanc esse dixit. Ut scirent sapientiam & disciplinam, intelligerentque uerba prudentiae, ac susciperent eruditionem doctrinae iustitiam, & iudicium, & aequitatem, ut detur paruulis astutia, & adolescentibus intellectus. Audiens sapiens sapientior erit, & intelligens gubernacula possidebit. Animaduertet parabolam & obscura uerba, dicta sapientiae, tum etiam enigmata eorum. Ita negotium logicae accommodatissime ad sapientiam linguamque suam in omnibus prophetarum libris, si libros diligenter legeris, profecto inuenies. Quod si quis linguae suae peritiam habebit, eloquentissimos certe mul-

eos eorum oratores fuisse putabit. Sunt enim etiam apud eos artifi-  
 ciosissima carmina, ut Mosi cantus ille magnus, & centesimus deci-  
 mus octauus psalmus David heroico metro, quod exametrum dicitur,  
 componunt. Sunt alia quoque trimetra & tetrametra, sed quae ad di-  
 ctionem pertinent elegantissime grauissimeque iocundissimeque com-  
 posita sunt. Quae uero ad sensum nulli hominum scriptura comparan-  
 da. Dei enim ipsiusque ueritatis uerba per eos prolata sunt, quibus pia  
 doctrina, rerum cognitio, & salutaria dogmata continentur. Argu-  
 mentum autem exquisitum illorum doctrinae ab impositione nominum  
 capi potest, cuius rei Plato Hebraeis testimonium praebuit. Nam cum  
 Moses primus multo antequam philosophiae nomen Graeci cognosce-  
 rent, innumerabilia de impositione nominum dixerit, unde aut na-  
 tura duce, aut dei iudicio nomina esse imposita ostendit. Plato quoque  
 non impositionem nuda, sed natura duce commode rebus imposita esse  
 nomina docet, idque Barbarorum auctoritate confirmasse uidetur. He-  
 braeos meo quidem iudicio significas. Non enim apud alios facile ta-  
 lent observationem inueneris. Sic igitur in Cratillo scribit. Non est il-  
 lud nomen, quod aliqui (quoniae ita uelint) rei cuiuspiam indiderint.  
 Sed rerum quaedam conditio natura duce apud Graecos & barba-  
 ros nominibus promittitur. Et progressus aliquantulum, ergo ita di-  
 gnum est inquit legis quoque latoris rationalis partis ac nominum im-  
 positionis scientiam habere. Lignarij certe fabri officium est, clauum  
 commode, ut gubernator iubet, fabricari: aliter enim clauus inutilis erit.  
 Legislator autem nomen ita est inquam. Non ergo uile quidem est o Her-  
 mogenes recta nominis impositio, sed doctissimorum atque praestantissi-  
 morum uirorum. Tum Cratillus recte ais inquit duce natura nomina  
 rebus accommodata putans, nec quous hoc facere posse, sed illum so-  
 lummodo, qui ad naturam rei respiciens potest ad eam non est accom-  
 dare. Et post multo. Intelligo inquit plurima Graecos a barbaris sum-  
 plisse, quae si quis quasi graeca lingua essent deducta interpretari uelit,  
 nunquam rebus poterit adaptare. Haec Plato.

**N** De commodissima nominum apud Hebraeos impositione.

CAPVT III.

Vnc autem considera, quomodo quae ipse uerbo do-  
 cuit, multo ante Moses ueluti sapientissimus ac eloquen-

A iij tissimus